

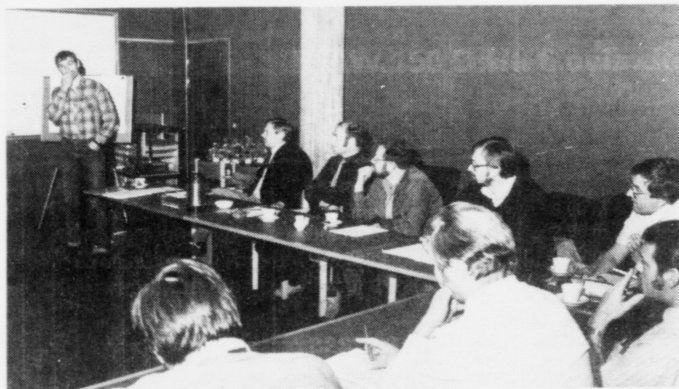
Niðurstøða í nýggjari frágreiðing:

Vit vita ov lítið um havumhvørvið og dálking av tí

Men nakrir av okkara firðum tykjast viðbreknir og fyribils úrslit benda á, at viðurskiftini eru versnað munandi seinastu árin.

M.a. hetta stendur í niðurstøðuni í eini frágreiðing, sum Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Fiskirannsóknarstovan og Náttúrugripasavnið hava gjørt um dálking í samband við aling.

Men fleiri kanningar mugu gerast fyrri at fáa meira at vita og neyðugt er við meiri arbeiðsorku stendur í frágreiðingini. Vit prenta niðurstøðuna sum hon er:

Niðurstøða

„Vit mugu ásanna, at vit vita, sum er, alt ov lítið um havumhvørvið okkara og dálking av tí, til at vit kunnu siga við vissu, hvussu nógv tey ymisku økini tola av dálking, men nakrir av firðum okkara tykjast viðbreknir, og fyribils úrslit benda á, at viðurskiftini eru versnað munandi seinastu árin.

Skálafjørður er tann fjørður, har størsti vandin er. Tað oxygentrot, ið her hevur verið í ár, hevur óivað dripið stóran part av djórnum á botni og kann koma at drepa alifisk á fjørðinum. Vit kunnu ikki enn við vissu siga, at hetta stavar frá dálking, men í øllum forðum má ráðast frá at økja um dálkingina á fjørðinum, sum

nú er statt.

Hvat øðrum firðum viðvíkur, eru tekin um, at Kaldbakstjørður, Funningsfjørður og Sundalagðið, serstakliga norðan fyri Streymin, eisini hava ringa útskifting viðhvørt, og vit mæla til at biðað verður við útbýgging, i hvussu so er til úrslitini frá kanningunum i ár liggja greið. Umframt er

nevt, at aðrir firðir hava øki við ringari útskifting, og tey eru viðbreknir, serliga um nógv dálking fer i tey frammannundan. Tilik øki eiga at verða kannað, aðrenn alibrúk verða lögð har.

Tá úrslitini frá kanningunum i ár eru komin, vóna vit betri at kunna talfeasta ta ávirkan, alingin hevur á umhvørvið, og hvussu nógv umhvørvið tolar. Tað skal tó vera heilt greitt, at allir spurningar vera ikki svaraðir við hesum kanningunum. Við tí, sum er gjørt, fáa vit eitt stóð til at gera leysar metingar, og vónandi fáa vit greiði á, hvørji vandamálini eru. Men skulu vit gera neyvar og tryggjar metingar um dálkingarvandan, so krevst, at kanningarar halda fram.

Skal tað gerast, so krevst tó meiri arbeiðsmegi. Sum er mugu stovnarar taka fólk frá øðrum arbeiði til at gera kanningarar, og tað ber sjálvandi ikki til i longdini. Vit meta, at skulu kanningar halda fram, so mugu fólk setast aftrat á stovnunum.

Vit fara tí at heita á Aliráðið, at taka dálkingarspurningin upp til gjølliga viðgerð, so støða kann takast til, hvussu nógv orku vit skulu leggja i hetta arbeiði.

Neyðugt við meiri arbeiðsorku, men:

Gott samstarv millum føroyskar stovnar

um kanning av dálking í sambandi við aling

Triggir føroyskir stovnar, Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Fiskirannsóknarstovan og Náttúrugripasavnið lótu herfyri Aliráðnum og landsstýrinum ta fyrstu kanningina um dálking í samband við aling, sum hetta landsstýrið áleggði stovnunum at gera.

Undanfarna landsstýri áleggði formanninum i undanfarna alinevndini, landsverkfrøðingunum, at skipa fyrri hesum kanningunum og læt hann ein danskan stovn gera kanningar.

Nú verður hetta so gjørt i Føroyum og fyrliggur fyrsta úrslitið. Tey triggir stovnarar hava savnað tilfarið i eina frágreiðing, sum varð viðgjørt á einum fundi i vikuni, har umboð fyrri stovnarar, Aliráðið, Landsstýrið og umhvørvisnevndina hjá lögtinginum vóru tilstaðar.

Spurningurin er nú, hvussu kann farast fram viðari við hesum kanningararbeiði, sum má sigast bert júst er byrjað. Neyðugt er við meiri arbeiðsorku, skal nakað veruligt spyrjast burturúr.

Um gongdina i málinum higartil siga tey triggir stovnarar m.a. i frágreiðingini:

„Spurningurin um dálking i samband við aling hevur verið umrøddur i fleiri ár eisini i Føroyum. Á heysti 1982 varð gjørt eitt uppskot til ta alinevndina, ið tá var, um kaningar i hesum sambandi. Eftir uppskotinum skuldi tey triggir stovnarar

Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Fiskirannsóknarstovan og Náttúrugripasavnið skipa fyrri kanningunum fyrri alinevndina. Tvey fólk vóru i hesum sambandi sett á H.S., og stovnarar gjørdur ein stýringsólk til at skipa fyrri kanningunum. Eisini var peningur jættaður til keyp av serútgørd og til rakstur, men peningurin gjørdist ongantíð tøkur fyrri stovnarar. I staðin bað formaðurin i alinevndini i samráð við Landsstýrið danska stovnin VKI (Vandkvalitetsinstituttet) gera tilikar kanningar.

Nevndu føroysku stovnarar mettu seg hvørki at hava møguleikar ella

heimild til at gera meiri við spurningin, men fingi i sept. 1984 fund við Landsstýrið, har tey vóru biðin um at taka sær av teimum kanningunum, ið skuldu gerast. Eisini var peningur settur á figgjarlógargruppukotið til útreiðslur i hesum sambandi. Á heysti 1984 avgjórði Landsstýrið tó, at Landsverkfrøðingurin skuldi skipa fyrri kanningunum av hesum slag, og tí var ógreitt, hvat gerast kundi.

Tá nýggja Landsstýrið var skipað um ársskiftið, avgjórði tað, at nevndu triggir stovnarar skuldu skipa fyrri kanningunum og stýringsbókunin fór i holt við at leggja eina kanningarætlan. Samhætt hesi ætlan eru kanningar gjørdar i 1985.

Henda flokta støða hevur gjørt tað torført at arbeiða miðvist, og tó at nakað av tilfari er savnað, so vita vit i dag alt ov lítið um vandan fyrri dálking i samband við aling her hjá okkum.

Nú liggur greitt, hvussu arbeiðast kann viðari, men samstundis er tað hent, at tað eina fólk, ið var sett at skipa fyrri stórum parti av kanningunum, hevur fingið aðrar uppgávur, og stovnarar kunnu sum er ikki gera hetta arbeiði til fulnar uttan at misrøkja aðrar uppgávur.

Tá aliráðið á sumri i ár bað okkum gera eitt álít um henda spurning, mettu vit tað tí at vera rætt at royna at lýsa hann so frægt, at Aliráðið kann taka eina prinsippstøðu, um hvussu nógv eigur at vera gjørt við kanningar av dálking i sambandi við aling. Tí spurningurin, hvør orka skal leggjast i hetta, er ein politiskur spurningur, sum Aliráð og Landsstýri eiga at taka støðu til.

alivinnan skilur seg frá flestu øðrum vinnugreinum við tað, at hon umframt sjálv at dálka er viðbrekin mótvegis dálking bæði frá sær sjálvari og frá øðrum. I hesum áliti skilja vit millum dálking á firðirnar sum heild og dálking beinleiðis á alibrúk. I baðum forðum kann dálkingin stava frá alibrúkum, ella hon kann hava annan uppruna,“ siga tey triggir stovnarar i frágreiðingini.

Aling á Skálafjørðinum, her Innan Glyvur. Kanning visir, at Skálafjørðurin er tann fjørður, har størsti dálkingarvandin er